

॥ सञ्जय उवाच ॥ गतपूर्वाह्णभयिष्ठे तस्मिन्नहनि भारत । पश्चिमां दिग्गतां यावत् किञ्चित् याते दिवाकरे । २५१०
जयं प्राप्तेषु सर्वेषु पाण्डवेषु महात्मसु । सर्वधर्मविशेषज्ञः पिता देवव्रतस्तव ।
अभ्ययात् जवनैरश्वैः पाण्डवानामनीकिनीं । महत्या सेनया गुप्तस्तव पुत्रैश्च सर्वशः ।
प्रावर्त्तत ततो युद्धं तुमुलं लोमहर्षणं । अस्माकं पाण्डवैः सार्द्धमनयात्तव भारत ।
धनुषां कृजतां तत्र तलानाञ्चाभिहन्यतां । बभूव सुमहान्शब्दे गिरीणामिव दीर्यतां ।
तिष्ठ स्थितोऽस्मि विद्धेनं निवर्त्तस्व स्थिरो भव । स्थितोऽस्मि प्रहरस्विति शब्दाः श्रूयन्ति सर्वशः । २५११
काञ्चनेषु तनुवेषु किरीटेषु ध्वजेषु च । शिलानामिव शैलेषु पतितानामभूत्स्वनः ।
पतितान्युत्तमाङ्गानि बाहवश्च विभूषिताः । व्यचेष्टन्त महीं प्राप्य शतशोऽय सहस्रशः ।
कृत्तोत्तमाङ्गाः केचित्तु तथैवोद्यतकार्मुकाः । प्रगृहीतायुधैश्चैव तस्थुः पुरुषसत्तमाः ।
प्रावर्त्तत महावेगा नदी रुधिरवाहिनो । मातङ्गाङ्गशिलाघोरा मांसशोणितकर्दमा ।
बराश्वनरनागानां शरीरप्रभवा तदा । परलोकार्णवनदी गृध्रगोमायुमोदिनी । २५१२
न दृष्टं न श्रुतं वाऽपि युद्धमेतादृशं नृप । यथा तव सुतानाञ्च पाण्डवानाञ्च भारत ।
नासीद्रथपथस्तत्र योधैर्युधि निपातितैः । गजैर्निपतितैर्नैर्गिरिशृङ्गैरिवावृतः ।
विकीर्णैः कवचैश्चित्रैः शिरस्त्राणैश्च मारिष । शुश्रूभे तद्रणस्थानं शरदीव नभस्तलं ।
विनिर्भिन्ना नराः केचिदन्वापीडप्रकर्षिणः । अदीनाः समरे शत्रून्बन्धधावन्त दर्पिताः ।
तात भ्रातः सखे बन्धो वयस्व मम मातुल । मा मां परित्यजेत्येतत् चुक्रुशुः पतिता रणे । २५१३
अथाभ्येहि त्वमागच्छ किं भीतोऽसि क यास्यसि । स्थितोऽहं समरे माभैरिति चान्ये विचक्रुशुः ।
तत्र भीष्मः शान्तनवो नित्यं मण्डलकार्मुकः । मुमोच वाणान् दोषायानहोनाशीविषानिव ।
शरैरेकायनो कुर्वन् दिशः सर्वा यतव्रतः । जघान पाण्डवरथानादिश्यादिश्य भारत ।
नृत्यन्वै रथमार्गेषु दर्शयन् पाणिलाघवं । अलातचक्रवद्राजन् तत्र तत्र स्म दृश्यते ।
तमेकं समरे शूरं पाण्डवाः सञ्जयैः सह । अनेकव्रतसाहसं समपश्यन्त लाघवान् । २५१४
मायाकृतात्मानामिव भीष्मं तत्र स्म मेनिरे । पूर्वस्यां दिशि तं दृष्ट्वा प्रतीच्यां ददृशुर्जनाः ।
उदीच्याच्चैवमालोक्य दक्षिणस्यां तथैव च । प्रतियुध्यन् स समरे गाङ्गेयः प्रत्यदृश्यत ।
न चैनं पाण्डवेयानां कश्चित् शक्नोति वीक्षितुं । विशिखानेव पश्यन्ति भीष्मचापच्युतान् बहून् ।
कुर्व्वाणं समरे कर्म सुदयानञ्च वाहिनीं । व्याक्रोशन्त रणे तत्र वीरा बद्धविधं बद्ध ।
अमानुषेण रूपेण चरन्त पितरं तव । शलभा इव राजानः पतन्ति स्म प्रमोहिताः । २५१५
भीष्माग्निमिव संक्रुद्धं विनाशाय सहस्रशः । न हि मोघः शरः कश्चिदासीत् भीष्मस्य संयुगे ।
नरनागाश्वकायेषु बद्धलाघुयोधिनः । भिनत्येकेन च रणे मुक्तेन नतपर्वणा ।
गजकण्टकसम्बद्धं वज्रेणैव शिलोच्चयं । दौ चीनपि गजारोहान् पिण्डितान् पर्वतानिव ।
नाराचेन सुतीक्ष्णेन निजघान पिता तव । यो यो भीष्मं नरव्याघ्रमभ्येति युधि कश्चन ।